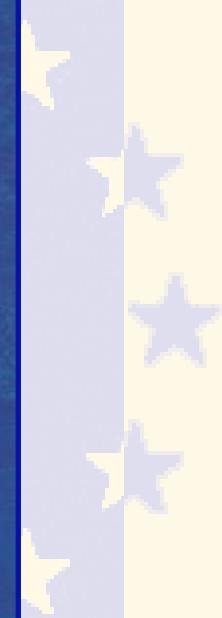

Elektronski mjesecnik za evropske integracije – broj 39, decembar, 2008.

TEMA BROJA
Administracija na
teškom ispitу –
kako odgovoriti na
upitnik EK

INTERVJU
Potpredsjednica
Vlade
Gordana
Đurović

ANALIZA
Kako je
Crna Gora
uspjela
da preda
aplikaciju

DOKUMENTI
Makedonija
najbliža
bezviznom
režimu

PARIZ

Grad svjetlosti, simbol mode i ljubavi, prepoznatljiv po Jelisejskoj palati, Ajfelovoj kuli i Luvru u kojem se nalazi čuvena Da Vinčijeva Mona Liza.

Upravo je u Parizu, pod svjetlom televizijskih kamera, na stepeništu Jelisejske palate, nedaleko od Ajfelove kule, očekivano moderno i skupo odjeven, crnogorski premijer **Milo Đukanović** predao aplikaciju Crne Gore za članstvo u EU francuskom predsjedniku **Nicolas Sarkozyju**.

Sve je to sa puno ljubavi posmatrao, tik uz crnogorskog i francuskog državnika, evropski komesar za proširenje **Olli Rehn**.

Njegov Direktorat je kao Mona Liza – gdje god stanete njegove (njenе) oči su uprte u Vas, iako ponekad zažmure kada je riječ o Crnoj Gori.

Predaja aplikacije je samo formalan, ali značajan čin jer otvara vrata za suštinske promjene u Crnoj Gori.

Nakon što Evropska komisija da pozitivno mišljenje o zahtjevu Crne Gore, slijedi odluka Savjeta EU da Podgorici dodijeli status kandidata, a nakon toga i otpočne pregovore za članstvo koje donose stvarne promjene jednog društva.

Nalazimo se na stepenicama Jelisejske palate, a treba se popeti na Ajfelovu kulu.

Ili, crnogorskim rječnikom, zaprosili smo devojku, sada je na njenoj 27-članoj familiji da se raspita o nama preko Upitnika.

Zato se za početak valja spremiti za iskrene, precizne i blagovremene odgovore, iako istina, posebno o sebi samima, zna da boli.

V.Z.

Stanje u pravosuđu gore nego što Brisel misli (4. decembar) – Predsjednica Vrhovnog suda **Vesna Medenica** kazala zvaničnicima Evropske komisije da je "stanje u pravosuđu gore nego što se navodi u Izvještaju EK o napretku Crne Gore", objavile "Vijesti" pozivajući se na izvore sa zatvorene sjednice Nacionalnog savjeta za evropske integracije (NSEI). Ona je direktoru Direktorata za proširenje EK **Pierre Mirelu** i šefu EK u Podgorici **Leopoldu Maureru**, koji su učestvovali na sjednici NSEI-a, obećala da će nastaviti sa još radikalnijom borbom u pravosuđu kako bi se iskorijenile pojedine pojave.

Sad na primjenu zakona (5. decembar) – Crna Gora je uspješno realizovala fazu donošenja reformskih zakona i sada bi trebalo da se posveti njihovoj primjeni, ocijenio direktor Direktorata za proširenje EK za zemlje zapadnog Balkana **Pierre Mirel** nakon sastanka Stalnog unaprijeđenog dijaloga između Crne Gore i EK.

Crna Gora ostvarila važan napredak (8. decembar) – Savjet ministara EU pozdravio "važan napredak" Crne Gore, posebno u daljem sprovodenju političkih i ekonomskih reformi i dobru primjenu Prelaznog sporazuma, saopšteno nakon zasjedanja Savjeta ministara. Šefovi diplomatičke članice EU takođe naveli da su u Crnoj Gori "i dalje nužni postojani napor, naročito u cilju jačanja pravne države i kapaciteta državne uprave, kao i u reformama pravosuđa, nezavisnosti medija i suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala".

Irci na popravnom (12. decembar) – Šefovi država ili vlada zemalja članica EU dogovorili su u Briselu da se u Irskoj, uz garancije da neće ugroziti nacionalnu politiku te zemlje, sljedeće godine organizuje novi referendum o Lisabonskom ugovoru. Savjet EU, takođe, prihvatio i klimatsko-energetski paket i plan EK o obnovi evropske privrede. EU je sebi postavila ciljeve da do 2020. godine za 20% poveća udio obnovljive energije u ukupnoj potrošnji, za 20% smanji emisije stakleničkih gasova i za 20% poveća energetsku efiksanost. Prihvaćen je i prijedlog EK da se 200 milijardi eura odvoji za investicije kako bi se smanjile posljedice globalne finansijske krize.

Crna Gora aplicirala za članstvo u EU (15. decembar) – Premijer **Milo Đukanović** predao u Parizu francuskom predsjedniku i predsjedavajućem EU **Nicolas Sarkozyju** zahtjev Crne Gore za status kandidata za članstvo u EU. "Ovo je veliki dan za Crnu Goru, staru evropsku državu, a opet najmlađu članicu Ujedinjenih nacija i Savjeta Evrope. Ovo je veliki dan i za Balkan i sve kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU", rekao je Đukanović ispred Jelisejske palate. Sarkozy je rekao da Crna Gora može računati na punu podršku Francuske u procesu pristupanja EU. Činu predaje aplikacije prisustvovao je i evropski komesar za proširenje **Olli Rehn**.

Veća ovlašćenja NSEI-u (22. decembar) – Kada Crna Gora uđe u proces pregovora za članstvo u EU, mišljenje Nacionalnog savjeta za evropske integracije (NSEI) biće obavezujuće, ocijenjeno na sjednici tog savjetodavnog tijela.

Bez viza do kraja 2009? (25. decembar) – Potpredsjednica Vlade **Gordana Đurović** izjavila je da će, ako Crna Gora u prvoj polovini naredne godine izvijesti da je ispunila sve obaveze iz Mape puta, to biti dobar signal da do kraja godine može uslijediti odluka o viznoj liberalizaciji.

CRNOGORSKA ADMINISTRACIJA PRED VELIKIM IZAZOVOM – KAKO ODGOVORITI
NA UPITNIK EK

Bez uljepšavanja stvarnosti

Crnogorski zvaničnici ovih dana iščeškuju depešu iz Brisela – famo-

Piše: Danilo Mihajlović

zni Upitnik sa preko četiri hiljade pitanja koja se dotiču cijelokupnog funkciranja države.

Iako se domaćoj javnosti susret ispred Jelisejske palate premjera Mila Đukanovića sa francuskim predsednikom Nicolas Sarkozijem, kojem je predao zahtjev za članstvo u Evropsku

Evropska komisija poslala je Hrvatskoj 4 560 pitanja, a iz Zagreba je u Brisel vraćen odgovor na oko 10 000 stranica, kaže Neven Mimica

uniji, pokušava predstaviti kao najznačajniji korak u dosada-

šnjem procesu evropskih integracija, činjenica je da tek prestoji vrijeme kada će se stvarno vidjeti lice i naličje crnogorske administracije.

"Ne pokušavajte folirati Brisel u upitniku, oni i onako sve znaju", preporučuje šef Odbora za evropske integracije u hrvatskom Saboru i bivši ministar za evropske integracije **Neven Mimica**.

"Stresan posao očekuje administraciju Crne Gore", sa druge strane tvrdi Rado Genorio, čovjek koji je "poveo" Sloveniju u Evropsku uniju.

Nakon što je podnijela zahtjev za članstvo, Crna Gora od Evropske komisije očekuje Upitnik o mjerama koje treba da

preduzme kako bi postala članica Unije.

Neven Mimica

Upitnik pokriva sve aspekte djelovanja države i njegovo popunjavanje traje oko četiri mjeseca.

Poslije dobijanja odgovora od zvanične Podgorice, Komisija daje Savjetu ministara mišljenje (avis) o sposobnosti države da otpočne pregovore o članstvu u EU.

Pošto Savjet usvoji mišljenje Komisije, koje nije obavezujuće, država dobija zvaničan status kandidata za članstvo u EU.

Savjet potom zakazuje zvaničan početak pregovora sa tom državom i daje preporuku Komisiji da započne pregovore o članstvu date države.

Mimica, čija je zemlja istim putem prošla 2003. – 2004. godine, pojašnjava da će upitnik Evropske komisije biti jako detaljan, jer, kako je kazao, u Briselu žele do detalja znati što je pravo stanje u državi koja želi u

POSTOJE I DODATNA PITANJA

Posao crnogorske administracije ne završava se onog trenutka kada Evropskoj komisiji pred odgovore.

Naime, Evropska komisija praktikuje da postavi i dodatna pitanja, ukoliko želi preciziranje ili ukoliko se neke stvari u međuvremenu promijene.

Tako je Hrvatska dobila dodatnih 200 pitanja i to "u pet do dvanaest" prije objavljivanja mišljenja o kandidaturi.

Dobar dio tih pitanja pripadao je grupi političkih.

Administracija je suočena sa stresom praktično od momenta isčekivanja pitanja pa sve do trenutka kada Evropska komisija da pozitivno mišljenje. Iako je prvi utisak da je rok od tri do četiri mjeseca za odgovore prilično veliki, ne treba zaboraviti da to obuhvata njihove preglede, recenzije i prevodenje.

Dio najinteresantnijih pitanja i odgovora dospije u medije, mada je praktika da Evropska komisija i Vlada dogovore da oni ostanu tajna.

Đukanović, Rehn i Sarkozy

budućnosti biti članica EU.

On je podsjetio da je iz Brisela poslato Hrvatskoj 4 560 pitanja, a da je Evropskoj komisiji iz Zagreba vraćen odgovor na oko 10 000 stranica i to u roku od tri–četiri mjeseca.

"Naravno da u Evropskoj komisiji znaju odgovore na dobar dio tih pitanja, ne postavljaju pitanja zato što ne znaju što se događa u Crnoj Gori, već jednostavno žele vidjeti i način na koji zemlja sama odgovara na njih i žele, kroz odgovore, da vide u kojoj mjeri je država sama svjesna stanja i razine pripremljenosti za članstvo", kazao je Mimica u razgovoru za *Evropski puls*.

Mimica tvrdi da će pitanja uključiti sve strukture u državnoj upravi i da je zato važno imati organizovani tim koji će koordinirati kompletnim poslom.

"Sigurno da je to veliki posao, odnosno, prvi veliki test komu-

nikacije sa Komisijom. Komunikacije kakvu sa tom institucijom imaju članice unutar EU. Kroz kompletan taj proces iskazuje se spremnost da se razgovara onim jezikom kojim Brisel inače komunicira", rekao je Mimica.

Konstatujući da bi bilo dobro da Crna Gora taj posao završi kvalitetno i na vrijeme, on domaću elitu savjetuje da se osloni na iskustva njegove zemlje i Makedonije, koje su te procese prošle.

Mimica, ipak, ističe, da je u odgovorima najbolje biti iskren do kraja i da nikako ne treba

uljepšavati stvari.

"Bilo kakvo uljepšavanje ne može bilo šta dobrog donijeti, niti može u Briselu bolju sliku stvoriti o državi pristupnici. Brisel zbilja zna puno o tome... Prema tome, pokušaj uljepšavanja, crtanje ljestvih slika sigurno će biti razotkriveni".

"Jednostavno, kažite sve ono što jeste... Ako pitaju imate li ustanovljenu neku agenciju, kažite nemamo, imaćemo kad se stvore uslovi. Nikako uljepšavanja, jer to može stvoriti nepovjerenje, a to nije dobra osnova za buduće odnose sa Evropskom unijom", rekao je Mimica.

Potpredsjednica Vlade za evropske integracije **Gordana Đurović** tvrdi da država spremno dočekuje Upitnik.

"To jeste ozbiljan, ali i očekivan posao, za koji se Vlada Crne Gore, u saradnji sa mnogim uključenim crnogorskim institucijama i uz podršku EU, priprema već mjesecima. Odgovorimo kvalitetno i u roku. Neću, u ovom momentu, da pričam u kategorijama rokova. Sačekajmo zajedno da se dio procedura u EU završi i da, kao država, dobijemo taj Upitnik", rekla je Đurovićeva.

Osvrćući se na komentare skeptika koji strahuju da Crna Gora nema kapaciteta da do kraja, valjano odgovori tom

BIĆE POSLA I ZA PARLAMENT

Upitnik Evropske komisije podijeljen je na tri poglavља – posvećena politici, ekonomiji i usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa evropskim.

Od 4560 pitanja, Hrvatskoj je Evropska komisija postavila oko 400 iz oblasti finansija, 664 iz saobraćajne problematike, 425 iz djelokruga rada i socijalnog staranja, 224 iz pravosuda i MUP. Statističkih pitanja bilo je 1180, a EK je tražila i 49 zakona u cijelosti.

Zbog toga i parlament ima značajnu ulogu prilikom sastavljanja odgovora.

zadatku, ona je kazala da nijesu svi "poznavaoци" procesa evropskih integracija baš dobromjeri kada izražavaju sumnju "u naše kapacitete i političku podršku procesu".

"Evropa nam je priznala rezultat, a dio domaće javnosti neće nikad. Mnogi bi voljeli biti 'kalif umjesto kalifa', ali o tome se ne odlučuje oštrenjem pera u dnevnoj štampi, već o tome odlučuju građani na izborima, kada daju podršku određenim programima, a onda oni, koji to povjerenje dobiju, pokušavaju formirati dobar stručni tim koji treba da dobije narednu "evropsku" utakmicu. Neko je, zahvaljujući tim pravilima, godinama u prvoj postavi, i nosi ogromnu odgovornost stojeći na prvoj liniji 'napada' odnosno 'odbrane', a neko je na klupi za rezervne igrače, relaksiran od bilo kakve odgovornosti i uvijek spremjan da sve, prilično neselektivno, kritikuje", rekla je ona.

Đurovićeva je, međutim, dodala da u toj igri ima mjesta za sve dobromjerne i stručne i to u "prvoj postavi".

"A, ovi sa klupe, kojima ni jedan rezultat nije dobar i kojima

često ništa ne valja u Crnoj Gori? Oni, naravno, iz svoje evropske perspektive zvane klupa, imaju pravo da kritikuju i dalje. Naravno da neko mora i to da radi, i dobro je, stimulativno za unutrašnji dijalog, formirati i tu kritičku svijest u Crnoj Gori. Ona je stimulans da mi, kao Vlada, pokušamo da radimo još bolje. A građani, sa jedne strane, i zvanici EU, sa druge strane, su oni koji sude i koji će i u budućnosti suditi, o kvalitetu ostvarenih rezultata", rekla je Đurović.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

ŠTO EK PITA

Molimo da dostavite informacije o zdravstvenom stanju stanovništva u vašoj zemlji. To bi trebalo sadržavati i informacije o ključnim zdravstvenim pokazateljima kao što su ukupan mortalitet novorođenčadi i mortalitet prema polu, očekivano trajanje života; podatke o smrtnosti i raširenosti bolesti, situaciju vezanu za zarazne i polno prenosive bolesti.

Tako će ili slično glasiti jedno od pitanja Evropske komisije, sudeći prema iskustvima drugih država koje su prošle put koji čeka u nekoliko sljedećih sedmica Crnu Goru,

Primjera radi, kada je riječ o radu i socijalnoj zaštiti Evropska komisija će pitati za stopu nezapošljenosti, sa podacima za osjetljive grupe stanovništva.

Jedno od pitanja bi trebalo da glasi koje vrste zakonskih i nezakonskih mjera postoje u Crnoj Gori radi zaustavljanja diskriminacije i da li crnogorsko zakonodavstvo poznaje različite vrste diskriminacije – direktna, indirektna, uznemiravanje i navođenje na diskriminaciju.

KAKO JE CRNA GORA USPJELA DA PREDA ZAHTJEV ZA STICANJE STATUSA KANDIDATA ZA ČLANSTVO U EU

Mamac za Srbiju

Uprkos oštrim novembarskim porukama iz Pariza i Brisela da joj ne padne na pamet da se usudi da preda

Piše: Neđeljko Rudović

zahtjev za sticanje statusa kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, Crna Gora je 15. decembra 2008. godine zakoračila dalje putem ka pridruživanju Uniji.

Od čelnika zemalja EU zavisiće da li će joj Brisel otvoriti vrata nove stanice do cilja, ali ako vođe Unije zadrže sadašnji politički pravac nije isključeno da bi Crna Gora mogla relativno brzo opet da bude nagrađena.

O čemu se zapravo radi?

Nakon što je Pariz, koji predsjedava Unijom od juna do kraja 2008. godine, slao dekuvaračajuće poruke zahtijevajući da odloži predaju aplikacije, premijera **Mila Đukanovića** 15. decembra 2008. godine je u Jelisejskoj palati dočekao predsjednik Francuske i predsjedavajući Unije **Nicolas Sarkozy**. Nezvanične informacije govore da se u Sarkozyjevom kabinetu odvijao neuobičajeno srdačan razgovor. Đukanović mu je uručio aplikaciju, poručio crnogorskom auditorijumu da je to veliki dan za Crnu Goru, za Balkan i sve kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU, da bi onda i evropski komesar za proširenje **Olli Rehn** pozdravio kandidaturu Crne Gore, najavljujući da je Evropska komisija spremna da pripremi 'mišljenje' o kandidaturi Crne Gore, čim to od nje zatraži Savjet ministara.

Samo tri sedmice nakon što je eksplicitno preporučio Podgorici da se

ne zalijeće i da se posveti sprovođenju unutrašnjih reformi, Rehn je izjavio da je "ostvarila važan napredak u pripremi za uključivanje u Evropu".

Iza ovako neobičajenog slijeda događaja, prema diplomatskim izvorma, krije se jedan veoma važan motiv – Srbija. Sve informacije govore da je pozadina ovako srdačnog odnosa prema Crnoj Gori pokušaj lidera EU da pošalju poruku Srbiji da nije nedostužno ići dalje ka potencijalnom članstvu u Uniji. Nije tajna da zapadni stratezi Srbiju smatraju ključem stabilnosti na zapadnom Balkanu i da im je daleko najvažnije da Beograd imaju za saveznika. U suprotnom, kriza u raznim vidovima se nastavlja i neizvjesnost ostaje. S druge strane, Srbija, koja je

I kao što je Crna Gora zbog početka rata protiv Miloševićevog režima 1997. godine bila "demokratska zvijezda" u regionu, uživajući obilnu političku i finansijsku podršku Zapada, tako je i danas, opet zbog Srbije, u situaciji da je najmoćniji evropski igrači tapšu po ramenu

ranjena zbog podrške najmoćnijih članica EU odvajanju Kosova, ne uspijeva da uskoči u evropski voz zbog trusne unutrašnje političke situacije i zbog nesposobnosti da ispunи ključni uslov – uhapsi generala **Ratka Mladića**, optuženog za razne zločine. Istovremeno, javno mnjenje je nesigurno u evropsku perspektivu Srbije s obzirom da je sama EU u krizi, tako da je napredovanje Crne Gore slikovit pokazatelj da ništa ipak nije nemoguće.

Suštinski, primjer Crne Gore treba da bude mamac za Srbiju da se do kraja posveti integracijama u EU i preraste u nesporognog saveznika Brisela. Takođe, to bi značilo da Beograd po pitanju Kosova zauzme nešto mekši stav i prestane da tu temu postavlja u vrh programa razgovora na najvišem nivou.

I kao što je Crna Gora zbog

početka rata protiv Miloševićevog režima 1997. godine bila "demokratska zvijezda" u regionu, uživajući obilnu političku i finansijsku podršku Zapada, tako je i danas, opet zbog Srbije, u situaciji da je najmoćniji evropski igrači tapšu po ramenu. Jer, ako se pogleda situacija u Crnoj Gori, skoro svaki potez ili kadrovsko namještenje izaziva sumnju da Đukanovićev kabinet više simuliра reforme nego što ih istinski sprovodi.

Za one koji region posmatraju kao cjelinu, pokušavajući da slože sve kockice, očigledno je preči "viši cilj", što je prepoznala crnogorska diplomatička. Tako je, nakon što se početkom decembra šef diplomatičke **Milan Ročen** sreao u Pragu sa češkim kolegom **Karelom Schwarzenbergom**, iz Praga

najavljeni da će ubrzati dalju proceduru izjašnjavanja o crnogorskoj aplikaciji. Sadašnje projekcije govore da bi već u martu Evropski savjet (lideri zemalja EU) mogao narediti Evropskoj komisiji da izradi mišljenje o tome da li je Crna Gora spremna za sticanje statusa kandidata.

Svi ovi ohrabrujući znaci stigli su nakon samita EU 11. i 12. decembra 2008. godine na kojem je dogovorenog rješenje za usvajanje Lisabonskog sporazuma, koji je preduslov za dalje proširenje EU. Ipak, koliko god je novi korak Crne Gore više rezultat korišćenja spletka okolnosti nego vidljivih rezultata unutrašnjih promjena na bolje, ishod bi mogao biti povoljan. Pošto nova faza donosi tješnje odnose sa EU crnogorska vlast će, makar malo, morati ozbiljnije da shvati svoju proevropsku retoriku.

POTPREDsjEDNICA VLADE GORDANA ĐUROVIĆ SA OPTIMIZMOM DOČEKUJE 2009.

Pred nama je godina uspjeha

Potprijeđnica Vlade za evropske integracije dr **Gordana Đurović** ocijenila je da je pred Crnom Gorom "još jedna uspješna evrointegracijska godina, kao što je bila i 2008. godina".

U razgovoru za *Evropski puls*, Đurović je kazala da ne strahuje da bi Savjet EU mogao prolongirati dalji evropski put Crne Gore tako što ne bi odmah naložio Evropskoj komisiji da izradi mišljenje o zahtjevu za članstvo.

"Cijenim da će Savjet ministara za opšte i spoljne odnose blagovremeno usvojiti odluku o pokretanju postupka predviđenog članom 49 Ugovora o Evropskoj uniji i u odgovarajućem roku pozvati EK da pripremi avis o kandidaturi Crne Gore. Cijenim i da će Komisija u kratkom roku pripremiti Uputnik i da ćemo mi, kao zemlja spremna za tu fazu integracija, na njega precizno i u projektovanom roku odgovoriti", navela je Đurović.

- Kako komentarišete to što se Francuska dugo protivila namjeri Crne Gore da aplicira za članstvo u EU?

Nije bilo lako "otvoriti" francuska vrata, ali dobrom komunikacijom, koju smo sprovodili gotovo godinu dana, veoma transparentno i u najboljem interesu cijelog regiona, skrenuli smo "pozitivnu pažnju" država članica EU na najmanju zemlju zapadnog Balkana, koja se argumentima borila za ono što cijeni da joj treba omogućiti na putu prema EU

Nije bilo lako "otvoriti" francuska vrata, ali dobrom komunikacijom, koju smo sprovodili gotovo godinu dana, veoma transparentno i u najboljem interesu cijelog regiona, skrenuli smo "pozitivnu pažnju" država članica EU na najmanju zemlju zapadnog Balkana, koja se argumentima borila za ono

što cijeni da joj treba omogućiti na putu prema EU.

Ukoliko ste pažljivo pratili izjave najviših predstavnika Evropske komisije u Briselu, Podgorici i državama članicama, koje su uslijedile za vrijeme i nakon podnošenja zahtjeva za članstvo Crne Gore u EU, poruke koje su tim povodom upućene Crnoj Gori pred-

stavljuju potvrdu naše opredjeljenosti i pune posvećenosti daljem procesu evrointegracija, jer je uvek isticano razumijevanje za naš zahtjev, dok su argumenti za odlaganje bili uglavnom zbog zajedničkih evropskih pitanja i problema, a ne Crne Gore "per se". Bili smo kao država veoma strpljivi, a

razumijevanje, koje je bilo međusobno, dalo je, konačno, izvanredan rezultat, što je, poslije svega – najvažnije.

Riječi predsjednika Republike Francuske prije par dana u Parizu, da "Crna Gora može računati na punu podršku Francuske u procesu pristupanja EU" su više nego obećavajuće i predstavljaju uspjeh Crne Gore kao države – naš zajednički uspjeh.

Takođe, predsjednik **Sarkozy** je tom prilikom podsjetio da "nema utvrđenog redoslijeda i ukoliko Crna Gora bude među prvim državama koje ispunе uslove za članstvo, onda će i među prvima pristupiti Uniji", i dodao da je "Crna Gora u prednosti u odnosu na susjedne države u dijelu ispunjavanja političkih kriterijuma", što je svakako bio jedan od najvažnijih preduslova za otpočinjanje naredne faze integracije Crne Gore u EU.

Ova poruka, kao i one koje su uputili komesar **Rehn** i ambasador **Maurer**, da će Komisija odmah nastaviti da radi sa Francuskom, a zatim sa Češkom, na sprovođenju svih procedura neophodnih za pripremu Mišljenja o spremnosti Crne Gore za buduće pregovore o pristupanju, jasno ukazuju da niko ne razmišlja o tome da "zaustavlja" Crnu Goru u predstojećim koracima, u kojima će se, kao i do sada, cijeniti ostvaren napredak u učinjenim reformama, kao i kapacitet naše administracije da kvalitetno odgovori na naredne obaveze.

- U štampi je objavljena informacija da EU sprema finansijsku pomoć od 500 miliona eura kako bi pomogla države zapadnog Balkana da ublaže posljedice svjetske fina-

ZA POČETAK 40 PREVODILACA

● Da li se u Crnoj Gori priprema teren za prevođenje *acquisa*?

Priprema nacionalne verzije *acquis-a* pokazala se najvećim prevodilačkim poduhvatom u istoriji većine novih članica. Ali, izazov se ne sastoji samo u enormnom broju strana koje treba prevesti i redigovati, nego i u složenosti cijelokupnog procesa, angažmanu stručnjaka različitih profila, nivou stručnih znanja i vještina, kao i nužnoj interdisciplinarnoj saradnji.

U tom pravcu, u Sekretarijatu za evropske integracije (SEI) je kao unutrašnja organizaciona jedinica osnovan Odsjek za koordinaciju prevođenja, u kojem su zapošljena četiri prevodioca, jedan pravnik i jedan inžinjer informatike, koji su prošli više seminara i obuka u vezi sa koordinacijom prevođenja pravnih akata EU.

U novembru i decembru ove godine, u organizaciji SEI, održano je više sastanaka na kojem su bili pozvani stručnjaci iz Crne Gore u oblastima lingvistike, prevođenja i prava, na kojima su predstavljeni predstojeći zadaci i planovi za prevođenje pravnih akata EU. Sastanci su bili korisni i u smislu razmjene informacija i prijedloga u vezi sa budućom koordinacijom prevodilačkih aktivnosti u samoj zemlji. U tom cilju, formirana je Radna grupa za izradu Priručnika za prevođenje pravnih i drugih akata vezano za evropske integracije, koja je sastavljena od eminentnih pravnika, sa poznavanjem evropskog i nacionalnog prava, te engleskog jezika, predstavnika Sekretarijata za zakonodavstvo, iskusnih prevodilaca koji poznaju terminologiju EU i lektora za crnogorski jezik. U definisanju sastava radne grupe i sadržine Priručnika, pored iskustva drugih zemalja, korišćene su sugestije eksperata iz Makedonije i Slovenije (uz podršku Twinning projekta). Cilj je da se dobije Priručnik kao praktični (i obavezni) vodič za prevodioce propisa i drugih dokumenata, u oba smjera, a sadržće i osnovnu terminologiju evropskog prava (pregovaračka poglavљa i potpoglavlja), osnovne elemente nomotehnike i evropskog i nacionalnog prava.

Na osnovu dosadašnje saradnje i komunikacije, prvenstveno sa Institutom za strane jezike, pripremljena je inicijalna baza kvalifikovanih prevodilaca od oko 40-ak prevodilaca, koji će, najvećim dijelom i činiti jezgro budućeg prevodilačkog tima za prevođenje Upitnika. Dio prevodilačkog tima prošao je i niz seminara na kojima su upoznati sa predstojećim zadacima vezano za prevođenje Upitnika i odgovora na Upitnik EK.

nsijske krize. Da li Crna Gora može računati na tu podršku i na koji iznos?

EU planira, u okviru svog Programa ekonomске pomoći za ublažavanje posljedica globalne finansijske krize koji je predstavljen krajem novembra 2008.godine, pomoći i za zapadni Balkan, odnosno zemlje jugoistočne Evrope. Za 2009.godinu planirano je do 120 miliona eura makrofinansijske pomoći, oko čega se već vode razgovori vlada regionala i Generalnog direktorata za ekonomski i finansijski pitanja. Planirana je, takođe, i podrška zemljama Regionala u

iznosu od 500 miliona povoljnih kreditnih aranžmana kod međunarodnih finansijskih institucija.

● Kada bi trebao da bude završen inovirani Nacionani plan integracija?

Prema prijedlogu programa rada Vlade za 2009. godinu, u prvom kvartalu, pristupić će se reviziji NPI-a na godišnjem nivou, odnosno pripremi NPI za period 2009–2012 godina. Ne mijenjamо ciljani datum "unutrašnje" spremnosti za članstvo u EU, samo komprimujemo obaveze i činimo plan preciznijim.

● Prošle godine je pokrenuta

inicijativa da se dio država bivše Jugoslavije u kojima se govori skoro identičnim jezicima međusobno pomažu u prevođenju evropskog zakonodavstva. Što je dešava u vezi te inicijative?

Priprema nacionalne verzije *acquis-a* je značajan, obiman i dugotrajan proces, zbog čega mu treba pristupiti na koordiniran, sistematičan i standardizovan način, u uslovima dobre regionalne saradnje, kao i zajedničkih inicijativa preko projekata iz evropskih regionalnih fondova.

Stoga je ključni kratkoročni prioritet Crne Gore – dogovor o saradnji na regionalnom nivou u ovoj oblasti između zemalja koje imaju sličan jezik i pravnu tradiciju, budući da se ovaj projekat na taj način može realizovati blagovremeno, racionalno, efikasno i stručno. Na bilateralnom planu, uspostavljena je već dobra saradnja, kroz potpisivanje i realizaciju programa saradnje u oblasti evropskih integracija.

Kada je riječ o regionalnoj saradnji, u dosadašnjem periodu, na ovu temu se razgovaralo tokom Miločerske konferencije o evropskim integracijama, u septembru 2007. i Zagrebačke konferencije, u novembru 2008. godine.

Na posebnim sastancima Radnih grupa razgovarano je o metodologiji prevođenja, razmjeni iskustva i zajedničkim aktivnostima. Takođe, bilo je riječ o ideji potpisivanja sporazuma o saradnji između Crne Gore, Srbije i BiH, u cilju zajedničkog prevođenja većeg dijela propisa EU, za potrebe ove tri zemlje. Očekujemo konkretizaciju ove projektne ideje u 2009. godini i na bazi nje, zajedničku aplikaciju prema predpristupnom fondu IPA, za oblast regionalne saradnje.

V. ŽUGIĆ

PREPREKE NA PUTU CRNE GORE KA EU

Prva banka Prve crnogorske familije

Uvrijeme povratka Mila Đukanovića na mjesto predsjednika Vlade Crne Go-

Piše: Stevo Muk

re, grupa crnogorskih javnih ličnosti, uputila je domaćoj i inostranoj javnosti apel sa ciljem da se potencijalni konflikt javnog interesa i privatnog interesa Đukanovića i njegove biološke i poslovne familije stavi pod lupu i ako je moguće spriječi.

Aco Đukanović, brat predsjednika Vlade Crne Gore, je 2005. godine kupio prvi paket od 14% akcija bivše Nikšićke banke, sada Prve banke, a u novembru 2006. godine je od Ministarstva finansija, (državnog) Zavoda za zapošljavanje i (državnog) Fonda za razvoj kupio još 42% kapitala. Dokapitalizacijom od 6,5 miliona eura u decembru te 2006. godine, Đukanovićev udio u Prvoj banci je pao na 29%, ali je kapital banke povećan na 14,4 miliona eura.

Potom su uslijedile još dvije manje dokapitalizacije, u kojima su u vlasničku strukturu ušli predsjednik vlade Milo Đukanović (danas njegova firma Capital Invest ima 2, 86% akcija) i potpredsjednik vladajuće Demokratske partije socijalista **Svetozar Marović**, što je udio Aca Đukanovića smanjilo na 27,9%. Nakon tri godine posjeđovanja većinskog paketa akcija Aco Đukanović je krajem septem-

bra 2008. godine tražio i dobio odobrenje Centralne banke Crne Gore da i zvanično upravlja Prvom bankom.

Banka je početkom decembra imala novu dokapitalizaciju od 20 miliona eura, u kojoj su učestvovali Aco Đukanović (sa 14 miliona eura) i Elektroprivreda (sa 6 miliona eura, inače kompanija u većinskom državnom vlasništvu čiji upravni odbor većinski imenuje Vlada Crne Gore). Njome je kapital Prve banke povećan na 44 miliona eura, a udio Aca Đukanovića na 46,47%. Udio Elektroprivrede u Prvoj banci, koji je od Đukanovićevog dolaska

brojnim dokapitalizacijama smanjen sa 25 na 9%, najnovijom dokapitalizacijom od 6 miliona eura je povećan na 18,24%.

Prva banka je odlučila da iskoristi povoljnosti novog Zakona o zaštiti bankarskog sistema, koji je po hitnom postupku donešen krajem novembra 2008. godine u Skupštini Crne Gore, i postavila je zahtjev Vladi da joj odobri kredit za likvidnost. Kao zalog za 44 miliona eura zajma ponuđeno je 94% akcija banke.

Predsjednik Upravnog odbora Prve Banke je **Radojica Žugić**, predstavnik državnog kapitala,

poslanik Demokratske partije socijalista (DPS) u Skupštini Crne Gore i direktor državnog Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Miloica Dakić, generalni direktor Centralne banke nedavno je

izjavio da "Prva banka nema problema ni sa likvidnoscu niti sa solventnošću" i da je "u njoj situacija ista kao i u drugim bankama".

Ako je zaista tako, onda ne postoji nijedan razlog da država

pomogne samo jednoj banci, a ne i drugima, makar ta banka bila i Prva banka.

U isto vrijeme, Vlada Crne Gore prodala je za 3.300.000 eura Acu Đukanoviću pravo da koristi 7.637m² državnog zemljišta na kojem se nalazi zgrada podgoričke policije, uz mogućnost da postane vlasnik.

Skupštinski Odbor za ekonomiju, finansije i budžet odbio je prijedlog opozicije da se održi kontrolno saslušanje ministra za ekonomski razvoj o odluci Elektroprivrede da učestvuje u dokapitalizaciji Prve banke. Odluka je donijeta većinom glasova članova vladajuće Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije.

Da li je Crna Gora danas Privatna država ili nije procjeniće pravilno svako ko razumije matematiku u kojoj vladina monopolska kompanija koja posluje sa gubicima daje 8.5 miliona Prvoj Banci, a Vlada joj daje kredit od 40 miliona eura.

Regulatorna agencija za energetiku je prihvatile zahtjev Elektroprivrede i danijela odluku po kojoj cijena struje poskupljuje za 10%, što je utemeljeno na pogrešnom i nepotpunom utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Na zahtjev tri gradana/građanke Crne Gore Upravni sud trenutno razmatra tužbu kojom se traži poništenje ove odluke.

A, Vlada će dati subvencije građanima u stanju socijalne potrebe.

Sve po zakonima i evropskim standardima na našem evropskom put.

Autor je Predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa (IA)

KUMOVI I PRIJATELJI

PRVA BANKA CG

OSNOVANA 1901.

Pored članova porodice Đukanović, akcije u toj banci posjeduje značajan broj osoba koje su u nekoj vrsti veze za njima, kumovskim ili prijateljskim. Među akcionarima su i preduzeća iz kojih stoje ljudi za koje postoje navodi da su bliski vlasti.

Prema Ugovoru o zalozi akcija najveći akcionari ove banke su **Aca Đukanović** (brat Mila Đukanovića) koji ima 170.073 akcija čija je pojedinačna nominalna vrijednost 127,82 eura, a u zalagu daje 160.377 akcija. Zatim, tu je državno preduzeće Elektroprivreda Crne Gore (66.758 akcija), firma CAPITAL INVEST u kojoj vlasnički udio ima premijer Đukanović (10.466), Lovćen osiguranje (10.918), P&G Agency DOO Podgorica (8.131) čiji je vlasnik premijerov kum **Vuk Rajković** koji ima i pojedinačne akcije (3.234). Slijedi Maprenat DOO Tivat (6.895 akcija) čiji je vlasnik tivatski biznismen **Rado Arsić** koji takođe ima i lične akcije (1.860), **Saša Aćimić** iz Podgorice (1.772). "Kovinić company" iz Tivta (127,82), Global deal – Podgorica (6.878), Monte adria broker diler – Podgorica (6.083), **Branko Ćupić** sa prebivalištem u Budvi, (5.042), Izomont dv – Podgorica, (4.809), Moninvest DOO – Budva (4.675 akcija) u kojem je done-davno suvlasnički udio imao potpredsjednik DPS-a **Svetozar Marović**, Stadion DOO Podgorica (4.234). Fjord AD – Kotor koji je u vlasništvu **Veselina Barovića** (3.952), **Petričević Jelica** iz Podgorice (3.919), Comersa DOO – Podgorica (2.749), **Vojin Žugić** koji ima vlasnički udio i u DOO Stadion (2.640), **Zoran Lalić** iz Budve (2.547), **Milan Ivanović** (2.042), **Ana Kolarević** sestra Mila Đukanovića (1.921), PM Investment iz Podgorice (1.876), Tabacco shop – Podgorica (1.610), **Dragan Bećirović** koji je bliski Đukanoviće prijatelj (1.520), Sofico DOO – Rožaje (1.136), Ranko Milović iz Nikšića koji je bio ambasador Crne Gore u Sloveniji (1.005). **Radenko Stijepović** iz Podgorice (916 akcija).

Akcije u Prvoj banci ima i Skupština opštine Nikšić (761), zatim bivši savjetnik predsjednika države i kum premijera Đukanovića **Goran Rakočević** i **Radmila Vojvodić**, supruga ministra kulture, medija i sporta i bliska Đukanovićeva saradnica, **Goran Vuletić** bivši direktor DPS-a i jedan od najbližih saradnika Aca Đukanovića, "EUROFOND" "Kia montenegro" DOO – Podgorica, "Javorak" DOO – Nikšić, Ispod 100 akcija imaju **Bojša Šotra**, "MI-RAI" DOO – Nikšić,

Acionare je zastupala **Irena Čanović**, koje je akcionarka Prve Banke i kćer pomoćnika ministra za ekonomski razvoj, dok je u ime Vlade potpis na ovaj ugovor stavio ministar finansija **Igor Lukšić**.

I duhovi imaju dušu

Piše: Brano Mandić

Dobro je što se desio Pariz i rolovanje parče papirusa koje je brzinom svjetlosti prolazilo kroz Trijumfalnu kapiju, a koje zovemo aplikacija. I to sve, ne samo što je dobro za običnog građanina, nego smo mogli da vidimo i premijera kako se osmjejuje.

Dijete sa Kriptona na fotosima iz Pariza je raspoloženo i vedro, nasmijano i proaktivno. Dok kući, priteže visoko dizgine obrvama, udara kažprstom u govornicu i bljuje suvi plam istine o jednoj nekompetentnoj javnosti koja u svemu traži antidržavni element i pokušaj da se kroz fol kritiku na mala vrata opet nađemo u zagrljaju državne zajednice.

Nezasluženi supermen kojeg nam je podarila muza istorije, u inozemstvu nas dostoјno predstavlja

Aplikaciju su građani Crne Gore proslavili uglavnom po starom običaju, u krugu porodice uz nacionalni Javni servis, bez velike pompe jer smo svjesni da je to tek prva stepenica ka članstvu

PR osmjehom rasterećenog lidera jedne mediteranske domaje, pune multikonfesionalnih maslina i svakog dogovora, posebno političkog.

Aplikaciju su građani Crne Gore proslavili uglavnom po starom običaju, u krugu porodice uz nacionalni Javni servis, bez velike pompe jer smo svjesni da je to tek prva stepenica ka članstvu. Ministar Ročen – član biblioteke, boli njega... Pariski prijem je bio na najvišim nivoima i Ročen je morao da podijeli sa matičnim građanima impresije sa planete bledolikih Evropljana koji su nas primili kao rođenu braću, sebi ravne i dostoje kompanjone. Nikola Karlin, vrlo vješto pred istek francuskog pred-

sjedništva uvaljuje vruć krompir našim českim evropskim prijateljima. Česi, naši stari turisti, moraće

odlučile da naprave omaž onim starim urama i mašinama, bliskim jer nijesu ukrivali federe, opruge i navoje, pa su usred predizbornih praznika odlučile da se pred očima gladnih novinara transformišu i pokažu kakve su iznutra.

Prosječan glasač (a svi smo prosječni kada uđemo u glasačku kabину) ima pravo da bira između političkog ferarija kome se uvijek može oprostiti što gazi ljude na

U mojoj kući u Baru, kada upališ termoakumulacionu peć, splasne napon i ugasi se televizor. Prosto, nema trafo– stanice i po malo sam zbog toga frustriran na evropskom putu

da nastave smaranje.

Aplikaciju smo predali, kamen sa srca je pao i sada možemo opet da se okrenemo domaćim temama.

Dok čekamo možemo primijetiti da se opozicija u Crnoj Gori raspada i grca u dugovima. Kako sad stvari stoje demokratski izabrana vlast će na proljeće biti još demokratskija i bez takmaca. DPS radi kao sat – i to digitronac koji vješto krije svoje čipove, baterije i svetu tajnu vremenskog kontinuma. S druge bande, dvije najjače opozicione partie su

proevropskoj cesti i dvije– tri prikolicice koje su na startnoj liniji našle odličnu priliku da zadignu haube i puste proročki dim svojih pokvarnih karburatora.

Tako dolazimo da situacije kada se, primjerice, građanka kojoj su prava ugrožena želi obratiti za pravni savjet i političku podršku nekom iz opozicije. Kuc kuc.

Izvinite, kod nas je popis, ne možemo sada da se bavimo svakodnevnim tricama dok prvo ne donesemo novi statut, organizujemo naše izbore na kojima neko iz Pokreta za promjene konačno ima šansu da pobijedi. Slična priča je i sa Srpskom listom koja je usred istorijskih etapnih pregovora sa Kadićevom strankom 1000 glasača... Do reorganizacije u političkim partijama dolazi obično kada je kesa prazna. Niko ne taji da su se opozicionari na predsjedničkim izborima uvalili u kredite ("koje smo valjda si uzeli s namjerom da ih u propisanom roku vratimo" M.Đ)

Već vidim armije analitičara koji će ovog proljeća da tumače kako je to Demokratska partija socijalista (DPS) nepodbjediva "omnipotentna"(!) vlast i koliko je to opasno za jednu mladu demokratiju. Biće tu i britkih komentara, kolumni koje ne mijenjaju ništa i ne znače mnogo. **Marijani Mugoši** kada joj gazda zabranio da pređe prag opštinske zgrade zato što je slijepa i mora da vodi psa sa sobom. A gaženje ljudskih prava je prenosiva bolest. Izbijete jednog novinara – dajete signal da neko sjutra izbije drugog. Šinterski maniri prvog čovjeka Glavnog grada, samo govore koliko je sve dozvoljeno, kada dobiješ državu za pola procenta.

Biti opoziciono nastrojen u

Ko hoće da obuče odijelo Djeda Mrazovo i obećava bolje dane, samo naprijed. Srećna Nova godina i božićni praznici. Ušuškajmo se u najbolji od svih svjetova

Crnoj Gori je postao manir i zato se sve protiv vlasti uzima sa dozom rezerve. Bez proživljene i lične traume ljudi govore o devedesetim kao da su ih čitali u knjigama sa trafika. Horde nezavisnih intelektualaca sriču visokoparni bullshit, nemoći da ponude drugačiji ton, koji ne bi bio odgovor DPS retorici, već nešto lijepo nezainteresovano i drugačije, što izlazi sa nekih drugih

izvora, Makijaveliju nepoznatih.

A nekoliko tema se nameće toliko da ih niko više ne prepozna – i ne sluša jer svi govore o istom na tako dosadan i jadan način priučenih revolucionara.

Vaša tetka iz provincije, parafrizirajmo **Vladana Desnicu**, ugostiće vas u svojoj kući punoj duhova i mirno zahrkati u sobi pored. Tetka vjeruje u duhove i spava kao top. Vi ste intelektualac evropskog ranga i ne možete oka da sklopite iako znate da duhova nema i da vrata gostinske sobe škripe zbog sipaca,

Mrazovo i obećava bolje dane, samo naprijed. Srećna Nova godina i božićni praznici. Ušuškajmo se u najbolji od svih svjetova

vlage ili promaje. Ukoliko ste crnogorski nezavisni tribun, pokušaćete citatima iz Platona i Voltera ubijediti tetku na dan izbora da su duhovi samo njena atavistička droga koja joj obećava zagrobni život u nedostatku ovozemaljskog. Tetka će vas blijedo gledati, jer nju ne interesuju fraze, nju ne interesuje ništa jer živi sama u pustoj kući.

Umjesto da ljudima tumačite

ono što već znaju – da je mafija na vlasti – možda je bolje tetku povesti par dana do kakve banjice, uplatiti joj Internet, razgovarati sa njom o firnajzu, idealnom sredstvu za uništavanje insekata u drvetu. Sve to zahtjeva gvozdene nerve, disciplinu i terenski rad sa glasačima i što je najbitnije nesebičnu potrebu da se pomogne izluđeloj sestri vaše majke. A toga nema među opozicionim džabašima koji sebe nazivaju političarima, budnim zaštitnicima ljudskih prava, itd.

Reformacija kritičkog mišljenja i prakse u Crnoj Gori, inauguracija neke lartpluralističke sprudnje, nešto je što će možda pomoći da se ljudi manje plaše promjena i duhova. Samo ne dizati ton i ne suočavati bolesnika prije nego je to pametno. Crna Gora ima bolesno mnjenje, puno neobjasnjivih košmara kakav je vjera u mitropolita **Amfilohija** kao mudrog i božjeg čovu.

Na kraju, jedan kolega mi kaže da sam zbog ličnih nezadovoljstava ušao u crnjak a sve to zato što sam nedovoljno informisan o pravim stvarima koje nastupaju, obnevidio od balkanske sičije i prevaziđenog ljevičarskog derta. Ovdje je to kompliment.

Oni koji ne pate od frustracija mogu mirno da dižu zen kredite, uzdižu čiste savjesti, igraju tenis i kite Podgoricu za novaka. Ko hoće da obuče odijelo Djeda Mrazovo i obećava bolje dane, samo naprijed. Srećna Nova godina i božićni praznici. Ušuškajmo se u najbolji od svih svjetova. Ako bude struje, možemo i da pustimo neku budnicu. U mojoj kući u Baru, kada upališ termoakumulacionu peć, splanske napon i ugasi se televizor. Prosto, nema trafo–stanice i po malo sam zbog toga frustriran na evropskom putu.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

POČELE PRIPREME ZA POTPISIVANJE SPORAZUMA EU I ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA U OBLASTI SAOBRĀCAJA

Crna Gora traži Koridor 11

EVROPSKI REPORTER

Predstavnici Crne Gore predložili su Evropskoj komisiji, krajem prošlog mjeseca u Briselu, da se u oblasti pomorskog saobraćaja predviđi podrška Koridoru 11, odnosno "plavim autoputevima".

To su tražili predstavnici ministarstva saobraćaja Crne Gore u okviru druge runde pregovora o sporazumu između Evropske komisije i zemalja zapadnog Balkana o uspostavljanju Transportne zajednice.

Cilj Sporazuma je uspostavljanje Transportne zajednice u drumskom, željezničkom i pomorskom saobraćaju, kao i unutrašnjoj plovidbi i razvoju transportne mreže.

"Zadatak Transportne zajednice je zajedničko razvijanje infrastrukturne mreže u regionu, preko koje će se region priključiti na transevropsku transportnu mrežu",

kaže za *Evropski reporter* pomoćnik ministra saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija **Srđan Vukčević**.

Pored toga, Transportna zajednica predviđa i takozvane "meke" mjere, koje se odnose na liberalizaciju tržišta, uklanjanje svih barijera na granicama, zajedničke sisteme upravljanja saobraćaja i uskladenu legislativu koja tretira oblast saobraćaja, posebno u odnosu na evropsko pravo.

Kada bude potpisani, Sporazum će odrediti osnovnu transportnu mrežu na području zapadnog Balkana koja će se razvijati u skladu sa preporukama razvoja Transevropske transportne mreže.

Ta osnovna mreža će se razvijati na principu petogodišnjih radnih planova i i određivanja prioritetnih projekata koji imaju

foto VIJESTI

Srđan Vukčević

regionalni značaj.

Vukčević napominje da je Crna Gora predložila da se pod pomorstvom u okviru Sporazuma predviđi podrška tzv. Koridoru 11 (plavim autoputevima) tako što će se zemljama koje nijesu članice EU pružiti finansijska podrška za projekte koji uključuju pomorsku plovidbu i intermodalnost.

"Takozvani Koridor 11 prevodimo kao plavi auto-putevi, zato što ne ide kopnom već morem. Bitna je takozvana kratka pomorska plovidba, da se favorizuje put morem između dvije tačke na kopnu, a ne kopnom i posebno je vezana za intermodalnost – prevoz kontejnera i kombinovani prevoz. Bitno je i da luke koje povezuje ta brodska linija imaju pristup željezničkoj mreži. Luka Bar je prepoznata u

KAMIONDŽIJE PO MJERI EVROPE

U drumskom saobraćaju Sporazum o uspostavljanju transportne zajednice će posebno tretirati primjenu direktiva koje uređuju oblast bezbjednosti, socijalne i ekološke uslove, a na bazi ankete koju Evropska komisija sprovodi sa svim partnerima formuliraće se klauzule kojima će se obezbijediti potpuna liberalizacija drumskog saobraćaja.

"To znači obezbjeđivanje tehničkih standarda kojima se postiže veća bezbjednost na putevima. Socijalni uslovi se, prije svega, odnose na dozvoljeno vrijeme i angažovanje vozača u kamionima i autobusima, odnosno uvođenje odgovarajuće oprema koja će to mjeriti. Ekološki uslovi predviđaju uvođenje standarda za homologizaciju vozila, izduvne gasove, uticaj na staništa, migracije i zaštićena područja", rekao je Vukčević.

On je pojasnio da se vazdušni saobraćaj neće tretirati, jer već dvije godine postoji sporazum "Zajedničko nebo", kojim su definisani standardi i tehničke mogućnosti u toj oblasti.

izvještaju Visoke grupe za transport kao luka koja ima regionalni značaj za razvoj Koridora 11", ističe Vukčević.

U oblasti pomorskog saobraćaja Evropska komisija će naglasak staviti na koncesije u lukama, pri čemu će insistirati na tri principa: transparentnosti u dodjeljivanju koncesija, dužini trajanja koncesija do 30 godina koja obezbeđuje povraćaj investicije i eventualnom produžetku koncesije nakon isteka ugovora koji će se sprovesti po postupku kao kada se vrši potpuno novo dodjeljivanje koncesije.

Takođe, Sporazumom će se insistirati i na ispunjavanju tehničkih standarda u skladu sa *Acquis Communitaire*, ISPS kodom, prijemnim kapacitetima u lukama za odlaganje otpadnih voda, državnoj lučkoj kontroli i administraciji državne zastave.

"Najavljeni su i nove direktive koje se odnose na državnu kontrolu luka u skladu sa evropskim standardima, tačnije na inspekciju brodova. Tu je i kontrola državne zastave: država izdaje određene sertifikate brodu koje on mora da ima da bi učestvovao u međunarodnoj plovidbi, ili da povjeri nekom da u njeno ime te sertifikate izdaje. ISPS kod su, u stvari, bezbjednosni standardi koje moraju zadovoljiti luke i brodovi u međunarodnom saobraćaju i počeo je da se primjenjuje 2005. godine kao dio SOLAS konvencije

(SOLAS – Međunarodna pomorska asocijacija)", pojašnjava Vukčević.

U oblasti željezničkog saobraćaja za sada je predloženo da se EU i zemlje partneri sa zapadnog Balkana obavežu da će omogućiti slobodan pristup infrastrukturni za prevoznike putnika i tereta.

Utvrđena je i obaveza međusobnog priznavanja licenci i sertifikata za bezbjednost.

Aneksom sporazuma će se predviđeti tzv "korak po korak" pristup kojim će se primjena navedenih obaveza obezbijediti kroz tranzicioni period i u fazama.

"To znači da će u željeznicu biti omogućeno svim akterima iz

bilo koje zemlje da pod podjednakim uslovima imaju pristup infrastrukturi, da se međusobno priznaju sertifikati i licence za bezbjednost u prevozu. Dakle, mi ćemo priznati licencu i sertifikat neke zemlje i omogućiti da se pojavi na našim trasama i koristi usluge kao i onaj koji ih već koristi", kazao je Vukčević.

Predstavnici generalnog direktorata EK za energiju i transport u februaru i martu 2009. godine posjetiće sve zemlje partnera sa zapadnog Balkana, a u aprilu će u Briselu biti održan naredni multilateralni sastanak.

Očekuje se da će konačan tekst Sporazuma između Evropske komisije i partnera sa zapadnog Balkana biti završen do sredine, a njegovo potpisivanje do kraja naredne godine.

Iz Ministarstva je saopšteno da će aneksom sporazuma biti definisana primjena tih obaveza kroz tranzicioni period i u fazama.

Dejan PERUNIČIĆ

LAKŠI PRISTUP EU FONDOVIMA

Na pitanje šta potpisivanje Sporazuma konkretno znači za Crnu Goru, Vukčević je pojasnio da bi on obezbijedio lakši pristup EU fondovima, bolji kreditni rejting i jaču argumentaciju za određivanje nacionalnih prioriteta za infrastrukturne projekte.

"Sporazum potpuno eliminiše dnevno politički uticaj na odlučivanje šta je prioritet. Njime ispunjavamo i ciljeve iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju", kazao je Vukčević.

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EVROPSKE UNIJE

Ka uređenom društvu

Zašto svaki građanin/-građanka Crne Gore koji/a želi da bude građanin/građanka

Piše: mr Sergej Sekulović

Evropske unije, to zapravo i želi, predstavlja kako interesantno pitanje.

Sva relevantna istraživanja javnog mnjenja nesporno ukazuju na postojanje više nego kvalifikovane većinske volje za ulazak u ovu evropsku porodicu naroda. Možda je i dobro da prvi značajniji društveni konsenzus bude postignut u vezi sa ovim pitanjem. Ono što, svakako, otvara dilemu jeste pitanje načina na koji se formira društvena svijest u ovom pravcu, odnosno da li je želja za članstvom proizvod dubokog, kritičkog i što je moguće objektivnijeg razmišljanja ili društvene inercije koja se kanališe "odozgo"? Naravno da nemam ambiciju da na ovom mjestu ulazim u pokušaj traženja odgovora na ovo pitanje. Moja se želja gasi samom činjenicom njegovog aktuelizovanja.

Na pitanje zašto, odgovor zato će dati različite kategorije stanovništva u skladu sa onim segmentima integracija koje se njimajavaju kao najbliže odnosno najznačajnije. Tako će jedan student vjerojatno primarno odgovoriti sa stanovišta olakšanja studentske i naučne saradnje i interakcije, privrednik koji ima konkurentan izvozni proizvod će imati u vidu lakši pristup velikom tržištu za plasman

proizvoda i sl. Ja će u odgovoru pokušati da metodološki kombinujem parcijalni sa opštim pristupom. U principu, oni se po prirodi stvari poklapaju.

Želim da budem građanin Evropske unije zato što mi to omogućava da živim u društvu sa stabilnim i demokratskim institucijama.

Naš društveni sistem karakteriše ili preslabost ili prekrutost institucija sistema u dužem vremenskom intervalu, te se želja za stabilnim i demokratskim institucijama javlja kao primarna. Članstvo u Evropskoj uniji garantuje zaštitu ovog interesa jer se ovaj uslov javlja kao *conditio sine qua non* pristupanja. Naravno, ovdje se i kao sasvim opravdan javlja prigovor institucionalne nestabilnosti same Evropske unije i ciklično otvaranje pitanja demokratskog kapaciteta Unije. Evropska unija jeste *sui generis* društveno-politička tvorevina i određene turbulencije u njenom "ustavno-administrativnom" definisanju su očekivane, ali sa

druge strane konstitutivni elementi EU, dakle države članice moraju biti demokratski konsolidovane i osposobljene za elementarno pravično rješavanje društvenih protivrječnosti. U tom vrednosnom okviru treba da gravitira Crna Gora i ja kao njen građanin imam realan interes da u takvom sistemu živim i djelujem.

Želim da budem građanin Evropske unije zato što vrijednosti multietničkog i tolerantnog društva zasnovanog na vladavini prava doživljavam kao vrhunske.

Evropski kontinent je dugo vremena bio, pored ostalog, i centar sukoba, netolerancije po raznim osnovama, kao i uporište najmilitantnijih ideja u ljudskoj istoriji. Evropa danas jestе mjesto spajanja različitih naroda, vjera, kulturnih obrazaca koji koegzistiraju u međusobnom skladu i toleranciji. Sistem "drži" set pravnih pravila koja su proizvod najnaprednije pravne misli. Biti građanin u ovako postavljenom sistemu predstavlja privilegiju.

Mogao bih da navedem još mnogo razloga koji me opredjeluju za izbor Evropske unije kao optimalnog modela u kojem moje građansko i političko bitisanje prepoznaje puni interes i potrebu. Opredijelio sam se za model nabranja dva osnovna razloga putem kojih se mogu izvesti i na desetine drugih, iz razloga konciznosti i jasnoće teksta. Čitavo vrijeme sam pokušao da svoj interes i želju predstavim i kao opšti jer u to duboko vjerujem.

Autor je polaznik VII generacije Škole evropskih integracija i šef Građanske kancelarije Pokreta za promjene (PzP)

Prvi put manje zapošljenih

Broj zapošljenih u eurozoni u trećem tromjesečju 2008. godine pao je za 0,1% ili za 80.000 građana u odnosu na drugo tromjeseče, saopšto je Eurostat.

To je prvi zabilježeni pad na tromjesečnom nivou otkada je Eurostat počeo da bilježi te podatke, 1995. godine.

Tako je broj ukupno zapošljenih u eurozoni u trećem tromesječju 146,1 milion.

Zapošljenost je na tromjesečnom nivou najviše pala u Španiji, za 0,8%, zatim 0,7% u Portugalu i 0,2% u Finskoj. Broj za-

pošljenih u najvećoj evropskoj privredi – Njemačkoj – povećao se za 0,3%, dok je u Francuskoj i Italiji, drugoj i trećoj privredi eurozone, ostao nepromijenjen.

U 27-članoj EU zapošljenost je ostala nepromijenjena u odnosu na drugo tromjeseče, te je bilo zapošljeno 226,7 miliona ljudi.

Među pojedinim članicama EU najveći rast stopi zapošljenosti u trećem tromjesečju zabilježila je Slovačka, 3,2%, dok je najveći pad prijavila Litvanija, za 1,0%.

Ne može duže od 48 sati

Evropski parlament odbacio je polovinom mjeseca prijedlog propisa o radnom vremenu koji je predviđao da, pod određenim uslovima, radna sedmica može trajati duže od 48 sati.

Tako je pao u vodu kompromisni prijedlog na kojem su članice dugo radile, a prema kojem bi radna sedmica mogla tra-

jati 60 do 65 sati, ako to radnici žele. Poslanici Evropskog parlamenta podržali su i prijedlog da se ukinu odredbe iz direktive iz 1993. godine, koja dopušta izuzetke od 48-satnog radnog vremena.

Velika Britanija i još 14 članica koriste pravo na izuzetke tako da radna nedjelja i sada može trajati duže od 48 sati.

EUROCHAMBRES – Udruženje evropskih privrednih i industrijskih komora, koja predstavlja 19 miliona preduzeća u Evropi, odluku Evropskog parlamenta ocijenila je "katastrofalnom" za poslovni sektor.

Nakon što su promjene direktive o radnom vremenu odbačene sada slijedi "postupak mirenja", ponovnog usaglašavanja stavova između članica i Evropskog parlamenta.

Da vrate pola milijarde eura

Evropska komisija zatražila je prethodne sedmice da pojedine članice EU vrate ukupno 528,5 miliona eura koje su na

neadekvatan način iskoristile za poljoprivredu.

"Novac treba da vrate u budžet Zajednice zbog neadekvatnih kontrolnih procedura ili neusklađenosti s pravilima EU o troškovima za poljoprivredu", navodi se u saopštenju Evropske komisije.

Članice su odgovorne za isplate i kontrole, dok Evropska komisija treba da osigura da one na ispravan način koriste novac iz fondova.

Povraćaj novca tražiće se od Kipra, Danske, Estonije, Finske, Španije, Francuske, Velike Britanije, Grčke, Irske, Italije, Latvije, Holandije, Portugala, Slovenije i Švedske. Najviše treba da vrati Italija, 105,5 miliona eura zbog slabe kontrole u sektoru proizvodnje maslinovog ulja, te 57 miliona jer se nije držala rokova isplate.

Stop švercu ljekova

Evropski carinici zaplijenili su u posljednjih dva mjeseca više od 34 miliona ilegalnih ljekova u sklopu akcije "MEDI-FAKE", prve koordinisane evropske akcije za suzbijanje tog oblika kriminala.

Među zaplijenjenim ljekovima bilo je najviše antibiotika, ljekova protiv raka, malarije, holesterola i bolova i Viagre. Najviše ljekova je zaplijenjeno u Belgiji, Francuskoj, Velikoj Britaniji i Španiji.

Švajcarska u Schengenu

Švajcarska je u ponoć 18. decembra 2008. ukinula granične kontrole na svojim kopnenim prelazima čime je postala članica Schengen prostora, ali će kontrole na aerodromima ostati na snazi do 29. marta 2009. godine.

Schengen prostor sada okuplja 25 zemalja. Švajcarska je odlučila da se priključi Schengenu na referendumu 2005. godine.

Kako ta zemlja nije članica EU unije, kao ni neke druge carinske unije, njena granična policija će nastavi da pregleda teretna vozila.

Muzej evropske istorije

Evropski parlament odlučio je osnovati "Dom evropske istorije" – muzej koji će biti otvoren u Briselu i u kojem će biti prikazana istorija Evrope i izgradnje EU, nавијао je predsjednik parlamenta Hans-Gert Poettering.

Muzej će se prostirati na 5000 do 6000 kvadratnih metara i trebao bi biti otvoren do 2014. godine.

Proširena Natura 2000

Evropsko područje zaštićene flore i faune je povećano, proširenjem evropske mreže zaštićenih prirodnih područja Natura 2000, kojoj je dodato novih 769 područja.

Većina tih područja nalazi se u novim članicama, Rumuniji i Bugarskoj, koje su se na taj način prvi puta priključile Naturi 2000, te Poljskoj.

Natura 2000 je mreža zaštićenih prirodnih područja čiji je cilj da osigura dugočrno preživljavanje najvrijednijih evropskih staništa i ugroženih vrsta. Ona danas uključuje 25.000 područja na oko 700.000 kvadratnih metara u 27 članica EU.

ČEŠKU TOKOM PREDSJEDAVANJA EU ČEKAJU KOMPLIKOVANI PROBLEMI NA EVROPSKOM I DOMAĆEM PLANU

Trebaće im mnogo sreće

Prvog januara 2009. godine Češka će pod sloganom "Evropa bez barijera" preuzeti šestomjesečno predsjedavanje Evropskom unijom od Francuske. Treba im poželjeti sreću, jer Česima predstoje komplikovani problemi, kako na evropskom tako i na domaćem planu, od koji je jedan i ratifikacija Lisabonskog sporazuma u češkom parlamentu.

Prema izjavama češkog premijera **Mireka Topolaneka**, prioriteti češkog predsjedavanja mogu se sažeti u tri riječi: ekonomija, energija i spoljni odnosi.

U poruci postavljenoj na Internet stranici češkog predsjedništva Topolanek navodi da su češke ekonomske ambicije da "unaprijedi konkurentnost Evrope i ojača povjerenje potrošača, ali i povjerenje malih i srednjih preduzeća u tržišnu ekonomiju". Njegova vlada će takođe nastojati da "upravlja finansijskom krizom na efikasan i odgovoran način, da nastavi liberalne reforme budžeta i pojedinih politika EU, posebno Zajedničke poljoprivredne politike, i najzad, da poveća zapošljenost", piše Topolanek.

Drugi visoki zvaničnici Češke su već istakli namjeru Praga da ukine sve prepreke na zajedničkom evropskom tržištu rada sa kojima se i dalje suočavaju građani novijih članica EU.

Češka će, takođe, insistirati na formulaciji zajedničke evropske energetske politike i unaprijeđenju energetske sigurnosti.

"Vjerujemo da je za budućnost i bezbjednost EU neophodna zajednička energetska politika i zajedničko djelovanje u pregovorima sa snabdjevacima", istakao je Topolanek.

U pogledu spoljnih odnosa poseban akcenat će biti stavljen na "novi početak" u evropsko-američkim odno-

Mirek Topolanek

sima, nakon što novoizabrani predsjednik SAD-a **Barack Obama** preuzme dužnost 20. januara 2009. godine. Češka je riješena da dalje razvija svoje odlične odnose sa Sjedinjenim američkim državama i da povede EU u novo razdoblje razložnijeg, balansiranog i multilateralnog pristupa globalnim problemima.

Topolanek nije posebno naveo proširenje kao jedan od prioriteta, ali je istakao da je "otvorenost i dalje proširenje EU od jednakve važnosti za nas".

Češka se već zalagala za značajniji napredak u pogledu približavanja zemalja zapadnog Balkana EU, posebno Hrvatske. Uisto vrijeme, Prag je svjestan da su starije članice EU sklonije opreznijem pris-

tupu. Topolanek je istakao da u toku svog predsjedavanja Češka planira održavanje samita između lidera EU i zemalja zapadnog Balkana.

Topolanek je u svojoj izjavi preskočio i pitanje evropsko-ruskih odnosa. Češka je jedna od onih zemalja u čijim je očima nedavna kriza u Gruziji islučivo posljedica i primjer ruske agresije. Nije usamljena u svom stavu: Poljska, Estonija, Litvanija, Letonija, Švedska i Velika Britanija dijele slično mišljenje.

O detaljima budućeg češkog predsjedavanja se ne zna puno. Na Internet stranici vlade još od jula 2008. godine stoji dokument od 32 strane pod nazivom "Sektorski prioriteti češkog predsjedavanja EU" ali na češkom, i do danas nije preveden na engleski ili bilo koji drugi jezik.

Uprkos tome, zvaničnici EU još nijesu previše uzbudjeni ili zabrinuti zbog češkog predsjedavanja. Pretpostavlja se da Česi, kao i svi prije njih, neće tek izmisliti novi program, već će nastojati da svoje predsjedavanje usklade sa planom i prioritetima koje je zajednički donio "trio" predsjedavačih – Francuske, Češke i Švedske, i koji predstavlja osnovne ciljeve EU do kraja 2009. godine.

Alexandr Vondra, potpredsjednik češke vlade i ministar evropskih poslova je nedavno izjavio da će konačni program biti objavljen do kraja decembra. "Neko od čeških

PROSLAVA VELIKOG PROŠIRENJA

Čekuje se da će najveći događaj u toku češkog predsjedavanja biti proslava pete godišnjice "velikog" proširenja iz 2004. godine, planirana za 1. maj 2009. Prag, ali i EU u cjelini, ovim želi da istakne da je posljednji talas proširenja, koji neki nazivaju "reunifikacijom Evrope" u svakom pogledu bio ogroman istorijski uspjeh.

ministara će donijeti konačnu verziju u Brisel do kraja decembra", potvrdili su i zvaničnici Savjeta EU.

Diplomatski izvori u EU upozoravaju da Češka čeka na ishod pregovora o paketu mjera u vezi klimatskih promjena prije nego što predstavi sopstvene prioritete. Još je vjerovatnije da Prag čeka da čuje zaključke irskog premijera **Briana Cowena** od koga se očekuje da predloži rješenje institucionalne krize koja je ponovo zahvatila EU nakon što je referendum o Lisabonskom ugovoru propao u Irskoj.

Češka aktivno sarađuje sa ostatkom "trojke" na razradi zajedničkog programa. Cilj ovakvog pristupa je da osigura stabilan, dugoročan razvoj EU kroz usklajivanje programa i ublažavanje prelaza iz jednog predstavnštva u drugo tokom 18 mjeseci. Novi pristup predsjedavanju je uveden tek 2006. godine i prvi takav program su zajedno razradile Njemačka, Portugal i Slovenija. Osamnastomjesečni program trenutne "trojke" (Francuska, Češka, Švedska) je planiran do kraja decembra 2009. godine kada nastupaju Španija, Belgija i Mađarska.

Postoji zabrinutost zbog slabljenja češke vlade koja je gubitkom na lokalnim izborima izgubila čvrstu poziciju na češkoj političkoj sceni kao i na-

dmoć u Senatu. Topolanekova vlada, koja se sastoji o Građanske demokratske partije, hrišćanskih demokrata i Zelenih nema većinu u parlamentu i oslanja se na podršku desetine nezavisnih poslanika. U oktobru je Topolanekov kabinet preživio četvrtu po redu glasanje o nepovjerenju vladi otkako je 2007. preuzeo državno kormilo, sa 96 protiv i samo 97 za vladu. 101 glas je dovoljan da vlada padne.

Neki analitičari predviđaju da vrlo lako može doći do prijevremenih izbora koji bi bili održani zajedno sa izborima za evropski parlament juna 2009. Češkoj vladi ne bi bilo nimalo

lako ako bi u isto vrijeme morala da se bori za sopstveni opstanak i da upravlja EU.

Jedan od njemačkih poslanika, predstavnik konzervativne struje **Ingo Friedrich**, čak je predložio da Češka i Švedska "zamijene mjesta" u rasporedu predsjedavanja, što su obje države odmah odbacile. Friedrich je, međutim, naglasio da "ozbiljno sumnja u sposobnost čeha da riješe sve probleme koje imaju u narednih par nedjelja".

Više nego aktivna Francuska je takođe pod sumnjom da pokušava da produži svoj uticaj i nakon 1. januara 2009. Češki predsjednik **Vaclav Klaus** optužio je Francusku da pokušava da "uguši" češko predsjedavanje u prvoj polovini 2009. godine. Prema navodima štampe, Francuska je već izrazila namjeru da zadrži vodeću ulogu u nekim oblastima, prije svega u novoosnovanoj Mediteranskoj uniji.

Zvanično, Sarkozy je samo naglasio da je kontinuitet neophodan u pogledu odnosa prema krizi u Gruziji. Francuska je uložila mnogo truda u izgradnju diplomatskih odnosa nakon završetka sukoba i vjeruje se da bi EU izgubila svoj uticaj ako bi se Pariz u potpunosti povukao iz pregovora o ovom regionu nakon januara 2009. godine.

V.Š.-V.Ž

DA LI JE PRAG ISKREN

Iako je ratifikacija Lisabonskog sporazuma najvažniji prioritet programa koji su zajedno sačinile Francuska, Češka i Švedska, pojedini evropski zvaničnici sumnjuju u spremnost same Češke da ratifikuje Lisabonski ugovor. Češka već neko vrijeme odgovlači sa ratifikacijom ovog dokumenta, koji je najprije poslat Ustavnom sudu na razmatranje, gdje je raspravljano o raspisivanju referendumu, a zatim je, iako je Ustavni sud u meduvremenu dao saglasnost na ratifikaciju u parlamentu, glasanje o ovom pitanju odloženo do kraja 2009 godine. Da bi bio usvojen, Lisabonski ugovor mora da osigura podršku tri četvrtine poslanika u oba doma češkog parlamenta.

Natezanja oko Lisabonskog ugovora nijesu jedini trn u oku Brisela kad je riječ o Češkoj. Češki predsjednik **Vaclav Klaus** jedan je od najistaknutijih euroskeptika, a njegova nedavna posjeta Irskoj gdje se sastao sa ključnim liderom kampanje za glas protiv Lisabonskog ugovora na referendumu **Declanom Ganleyem** i njemu sličnim euroskepticima iz svih krajeva Evrope nije nimalo popravila povjerenje u češku spremnost i sposobnost da upravlja Unijom.

KOLIKO SU DRŽAVE ZAPADNOG BALKANA NAPREDOVALE U ISPUNJAVANJU USLOVA IZ MAPA PUTOA

Makedonija najbliže ukidanju viza

Makedonija je od svih zemalja zapadnog Balkana najviše napredovala u ispunjavanju uslova iz Mape puta za ukidanje viznog režima sa Evropskom unijom.

Srbija i Crna Gora su za njom u drugoj grupi, dok u treću grupu spadaju Albanija i Bosna i Hercegovina.

To se navodi u prvim izveštajima Evropske komisije o napretku zemalja zapadnog Balkana u ispunjavanju zahtjeva predstavljenih u mapama puta za liberalizaciju viznog režima, objavio je u svojoj mjesечноj publikaciji poznati think tank Evropska inicijativa za stabilnost (ESI).

ESI podsjeća da je Evropska komisija 24. novembra predstavila zvaničnicima zemalja članica EU prve rezultate izvještaja.

Ocjene Komisije su zasnovane na "izvještajima o spremnosti" koje su same države zapadnog Balkana sačinile i dostavile Komisiji u septembru 2008. godine.

Na 15 do 17 strana svaka zemlja je opisala trenutno stanje u pogledu svake stavke vezane za primjenu Sporazuma o viznim olakšicama i readmisiji, kao i u pogledu broja odbijenih viza za ulazak u Schengen zonu. Komisija je već proslijedila zaključke svog izvještaja vladama zemalja zapadnog Balkana.

Komisija i dalje vjeruje da će do kraja 2009. godine biti u prilici da predloži ukidanje viza za najnaprednije države, posebno Makedoniju, ukoliko tempo reformi ostane na jednako zadovoljavajućem nivou.

Međutim, neke od država članica EU, posebno Njemačka, Španija i Belgija smatraju da je to prerano, navodi se u publikaciji ESI-ja.

Evropska komisija je, takođe, pozvala zemlje članice EU da imenuju stručnjake koji će učestvovati u specijalnim misijama koje EK planira da pošalje u svaku od zemalja zapadnog Balkana u cilju prikupljanja i verifikacije podataka na terenu i kroz seminare sa zvaničnicima vlada zapadnog Balkana. Sve misije i seminari bi trebali da budu završeni do kraja marta 2009. godine, nakon čega će EK izvestiti zvaničnike zemalja članica EU o rezultatima misija.

Izvodi iz rezultata izvještaja Evropske komisije o primjeni mapa puta za liberalizaciju viznog režima zemljama zapadnog Balkana

	ALBANIJA	BOSNA I HERCEGOVINA	MAKEDONIJA	CRNA GORA	SRBIJA
PRVI DIO: SIGURNOST DOKUMENATA	"Određeni napredak" "Uvođenje biometrijskih pasoša se očekuje od januara 2009. godine"	"Određeni napredak" "Uvođenje biometrijskih pasoša se očekuje od januara 2010. godine"	"Veoma dobar napredak" "Od aprila 2007. godine izdato 321, 831 putnih dokumenata u skladu sa novim standardima"	"Veoma dobar napredak" "Od 5. maja do 8. oktobra 2008. godine izdato 55, 339 pasoša u skladu sa novim sistemom"	"Napredak" "Do sada je izdato oko 50, 000 biometrijskih pasoša"
DRUGI DIO: ILEGALNA IMIGRACIJA I READMISIJA	"Određen napredak"	"Dobar napredak"	"Dobar napredak"	"Dobar napredak"	"Određeni napredak"
TREĆI DIO: JAVNI RED I BEZBJEDNOST	"Neophodan je mnogo značajniji napredak u svim politikama predviđenim za ovu oblast"	"Neophodan je mnogo značajniji napredak u svim politikama predviđenim za ovu oblast"	"Značajan napredak postignut u oblastima predviđenim ovim dijelom"	"Nedovoljna saradnja između nadležnih institucija i nedostatak istražnih i operativnih kapaciteta predstavljaju prepreku efikasnom sprovođenju zakona"	"Potrebni su dalji napori kako bi se ispunili zahtjevi zacrtani u mapi puta i postigao dalji napredak u ovim oblastima"
ČETVRTI DIO: SPOLJNI ODNOŠI I OSNOVNA PRAVA	"Čini se da je pravni okvir uspostavljen... Ali, problemi i dalje postoje"	"Odgovarajući pravni okvir... Prijavljeni su određeni problemi u pogledu primjene"	"Odgovarajući pravni okvir... Država treba da uloži dalje napore kako bi obezbijedila dalji napredak..."	"Dalji napori su potrebni u razradivanju zakonodavnog okvira... Takođe, treba uložiti značajne napore kako bi se obezbijedilo odgovarajuće funkcioniranje sistema"	"Uglavnom odgovarajući pravni okvir... Neophodno je uložiti dalje napore u pravcu promjene odredbi"

**PRVI DIO:
SIGURNOST DOKUMENATA**

Biometrički pasoši sa automatskim učitavanjem, siguran proces personalizacije i izdavanja dokumentata, obuka za službenike, saradnja sa Interpolom i bazom podataka ukradenih/izgubljenih pasoša, sigurna dokumenta i lične karte.

**DRUGI DIO:
ILEGALNA MIGRACIJA,
UKLJUČUJUĆI READMISIJI**

Djelotvorna kontrola granica (uključujući odgovarajući pravni okvir, obuka službenika, saradnju sa FRONTEX-om, odgovarajući zakoni o azilu, praćenje migra-

cionih tokova, strategija reintegracije povratnika, mjere protiv ilegalne migracije, zakon o državljanima trećih zemalja, ekstradicija ilegalnih stranih državljanima.

**TREĆI DIO:
JAVNI RED I BEZBJEDNOST**

Borba protiv organizovanog kriminala, trgovine ljudskim bićima, pranja novca, finansiranja terorizma i samog terorizma, politika borbe protiv narkotika, borba protiv korupcije, sudska saradnja u krivičnim slučajevima na međunarodnom, EU i regionalnom nivou, saradnja sa Eurojust-om, efikasno sprovođenje zakona, saradnja između organa

policije i sudstva na nacionalnom nivou, saradnja policije sa zemljama regiona i EU, borba protiv prekograničnog kriminala, saradnja sa Europol-om, zaštita ličnih podataka.

**ČETVRTI DIO:
SPOLJNI ODNOŠI I OSNOVNA
PRAVA**

Sloboda kretanja svih građana, pristup dobijanju ličnih i putnih dokumenata za sve gradane, raseljena lica i izbeglice, zakon protiv diskriminacije, definisani uslovi za sticanje državljanstva, zaštita manjina.

Priredili: V.Š.-V.Ž.

KROZ VIZURU JAVNOG MNJENJA

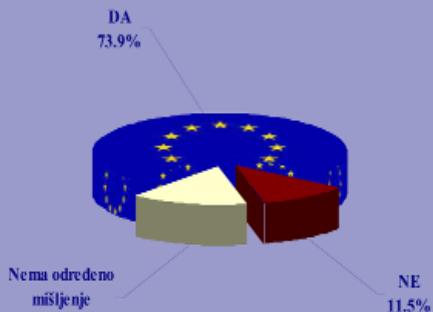
Stabilne tri četvrtine za EU

Članstvo Crne Gore u Evropsku uniju podržava 73,9% građana Crne Gore, pokazalo je istraživanje Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) obavljeno posljednje sedmice novembra na uzorku od 1013 ispitanika u 9 opština.

Članstvu Crne Gore u Uniju protivi se 11,5% građana, dok 14,6% ispitanika nema određeno mišljenje o ovom pitanju.

Rezultati najnovijeg CEDEM-ovog istraživanja javnog mnjenja pokazuju da u skoro dvije posljednje godine oko tri četvrtine građana Crne Gore podržava ulazak u

ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI

Uniju.

Tako je u februaru 2007. godine 74% ispitanika saopštilo da bi glasalo za ulazak Crne Gore u EU. Taj procenat je polovinom prošle godine bio još veći 78,3%,

da bi u junu ove godine dostigao najniži, ali i dalje vrlo visok nivo – 70,8%.

Istraživanje je dalje pokazalo da građani misle da Crna Gora u spoljnoj politici treba najviše da se oslanja upravo na EU.

Čak 23,6% građana smatra da Crna Gora treba u velikoj mjeri da se osloni na Uniju, a 21,7% smatra da to treba da bude "u potpunosti". Samo je 10,9% onih koji su

mišljenja da se u spoljnoj politici ni malo ne treba oslanjati na EU.

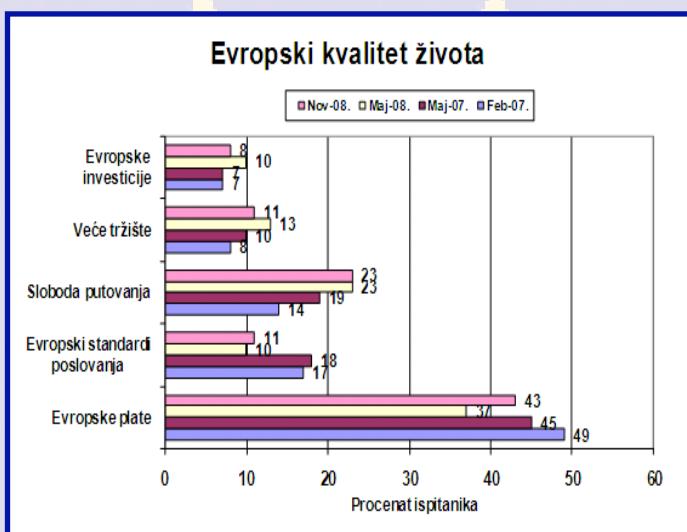
Nakon EU, najveći broj ispitanika vidi Rusiju kao spoljnopolitičkog oslonca, slijedi Sjedinjene američke države i Srbija.

Bez uticaja u bliskoj budućnosti

Sa konstatacijom da je "pridruživanje Evropskoj uniji važno za međunarodne odnose Crne Gore, ali da neće imati mnogo uticaja na život građana u bliskoj budućnosti" slaže se 58% građana Crne Gore, pokazalo je istraživanje američkog Nacionalnog demokratskog instituta (NDI).

Pod evropskim kvalitetom života, 43% građana podrazumjeva evropske plate, dok 23% u evropskom kvalitetu života vidi slobodu putovanja.

Evropsko tržište i način poslovanja su za po 11% građana Crne

Gore sinonim za evropski kvalitet života, dok 8% ispitanika pod tim pojmom podrazumjeva investicije.

Većina (56%) ispitanika smatra

da je odnos sa EU najvažniji za Crnu Goru, što uključuje 66,71%, odnosno 79% onih koji se izjašnjavaju kao Crnogorci, Muslimani i Bošnjaci, navodi NDI.

Ipak, jedna trećina ispitanika starosne dobi ispod 40 godina identificiše SAD kao najvažnijeg partnera Crne Gore, a gotovo jedna polovina (45%) onih koji se identificuju kao Srbi birala Rusiju.

Podgorička kancelarija NDI sprovedla je ovo istraživanje u prvoj polovini novembra na uzorku od 1250 ispitanika u 16 opština.

Demokratija se uči

XII generacija škole demokratije, u organizaciji Centra za građansko obrazovanje (CGO), a uz podršku fondacije Friedrich Ebert (FES) uspješno je završila sa radom svečanom dodjelom diploma u subotu 27. decembra 2008. godine.

Polaznicima škole su se obratili i diploma im uručili dr **Radovan Radonjić**, voditelj škole, **Ivana Račić**, koordinatorka programa u regionalnoj kancelariji FES-a i **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a

Cilj škole je da se putem obrazovanja i informisanja polaznika o demokratiji, njenim vrijednostima i načinima njenog ostvarivanja doprinese podizanju opšteg nivoa demokratske kulture u Crnoj Gori. Tokom trajanja škole 24 polaznika i polaznice, u okviru 4 modula, su imali priliku da prošire, dopune i usavrše znanja iz oblasti demokratije i ljudskih prava, ekonomije, civilnog društva, političkih sistema, vlasti, izbornih sistema, odgovo-

rnosti medija, konflikata, autoriteta, rodne ravnopravnosti, marketinga, liderstva, sindikata, itd. Predavači su bili profesori sa crnogorskih univerziteta, ali i univerziteta u regionu, kao i sudije, aktivisti nevladinih organizacija i političkih partija, parlamentarci, novinari, advokati.

Kao i prethodne generacije, tako je i XII generacija škole demokratije, imala akcenat na određenu aktuelnost, a ovog puta se to odnosilo na globalnu ekonomsku krizu i njen uticaj na demokratske procese. Pored toga, poseban panel je bio posvećen učešću mladih u politici i na njemu su govorili predstavnici podmladaka Demokratske partije socijalista, Pokreta za promjene i Socijalističke narodne partije.

Najposvećenijim polaznicima programa su dodijeljene i nagrade na završnoj dodjeli.

Naredna generacije škole je planirana od februara 2009. godine.

NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJU

**MEĐUNARODNA
FEDERACIJA NOVINARA
(INTERNATIONAL
FEDERATION OF
JOURNALISTS IFJ)**

IFJ je najveća svjetska organizacija novinara. Počela je sa radom 1926. godine. Danas okuplja više od 600 000 članova u oko 100 zemalja širom svijeta.

Organizacija promoviše međunarodnu akciju za zaštitu slobode štampe i promociju koncepta socijalne pravde kroz zagovaranje snažnog, slobodnog, nezavisnog i djelotvornog sindikalnog organizovanja novinara.

IFJ nije priklonjena nijednoj političkoj organizaciji, već se, na nezavisan i nepristrasan način, zalaže za poštovanje principa ljudskih prava uopšte, zaštite profesionalnih prava novinara, a kroz to i zaštitu i unaprijeđenje demokratije i političkog, idejnog i kulturnog pluralizma.

Jedan od važnijih ciljeva organizacije je nastojanje da se suprotstavi diskriminaciji bilo koje vrste, ali i zloupotrebi medija u svrhe širenja propagande ili promovisanja netolerancije bilo koje vrste.

Organizacija vjeruje u slobodu političkog i kulturnog izražavanja, sindikalnog organizovanja i svih ostalih oblika organizovanja usmjerenih na očuvanje i unaprijeđenje ljudskih prava, prije svega prava na slobodu govora i izražavanja mišljenja.

Međunarodna federacija novinara je glasnogovornik novinarskih udruženja, koja okuplja, u Ujedinjenim nacijama i u Međunarodnom sindikalnom pokretu.

IFJ nastoji da podrži novinare i njihova sindikalna udruženja i kroz finansijsku pomoć. U tom cilju, osnovan je i „Međunarodni fond za sigurnost“ koji služi kao baza za pružanje podrške novinarama u onim zemljama u kojima su ugrožena njihova ljudska i profesionalna prava.

O politici rada organizacije odlučuje Kongres koji se sastaje svake tri godine. Izvršni organ je Sekretarijat koji je smješten u Briselu, a radi pod nadležnošću Izvršnog komiteta.

IFJ često organizuje kampanje, seminare i obuke kojima nastoji da izgradi svijest i kapaciteta novinara iz udruženja koja joj pripadaju, pogotovo u oblasti znanja o ljudskim i profesionalnim pravima koja im stoje na raspolaganju, kao i mehanizmima njihovog ostvarivanja. Za projektnе aktivnosti organizacije zadužen je poseban dio organizacije koji pribavlja finansijska sredstva i druge resurse usmjerene za realizaciju projektnih aktivnosti predviđenih programom rada koji utvrđuje Kongres organizacije.

Više o organizaciji možete naći na sajtu: www.ifj.org

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Kultura otpora ne stanuje u Crnoj Gori?

Centar za građansko obrazovanje (CGO) uz podršku fondacije Friedrich Ebert (FES) je organizovao 26.12.2008. panel na temu "1968.godina – 40 godina poslije: a gdje je Crna Gora?" u Multimedijalnoj sali Uprave za kadrove u Podgorici.

Gosti/panelisti su bili Dušan Lekić, novinar i diplomat, **Baša Brković**, književnik i urednik u dnevniku Vijesti, dr **Filip Kovačević**, profesor na Univerzitetu Crne Gore i **Milčo Novović**, izvršni direktor Reformske inicijative mladih. Moderatorka panela bila je **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a.

Širom Evrope 2008. godine se govorilo o četiri decenije od protesta koji su obilježili i promijenili jednu epohu. Dva revolucionarna proljeća (Rupček): pariško i praško, ostavila su Evropi, i danas ispresiječanoj različitim podjelama, drugačija naslijedila. "Revolucionarni lirizam" koji je karakterisao jedan i "postrevolucionarni skepticitam" (Kundera) koji je karakterisao drugi politički diskurs šezdesetosmaških previranja na ova "dva pola Evrope" rezultiraju ipak ne toliko nekonvergentnim, kako bi se to na prvi pogled dalo zaključiti, zavještanjima. S pariške strane: uticaj ponekad naivne "nove ljevice", kritika potrošačkog društva, politička ekologija, feminizam, multikulturalizam, osporavanje tradicionalnog modela porodice ili antiautoritarni pristup obrazovanju, a sa praške: "klinička smrt marksizma u Evropi" (Kolakovski), ali i insistiranje na

obnovi građanskog društva ("Povratak u Evropu" dvadeset godina kasnije), evropskoj kulturi i kulturi ljudskih prava nasuprot totalitarnom režimu koji "normalizovao" češku stvarnost u godinama koje su uslijedile.

"Lipanska gibanja" na beogradskom univerzitetu, negdje na pola puta između Pariza i Praga, najbilža su tačka do koje se Crna Gora približila ovom istorijskom dešavanju.

1968. godina se nikada nije desila u Crnoj Gori. Umjesto nje desila se "izvezena antibirokratska revolucija" čije su gorki učinci prisutni i danas. Biti po strani i ne mijesati se u vlastiti život – da li je moguće da se crnogorska istorijska mudrost sublimira ovom rečenicom? što je 1968. godina bila za Evropu, a što za Crnu Goru? I, ako ne ona i onda, što sada?

Na ta pitanja, panelisti ali i učesnici ovog veoma posjećenog panela su govorili iz različitih pozicija i sa različitih aspekata analizirali složenost i ovih događanja i crnogorske svakodnevnice.

U Briselu je, 10. decembra 2008. godine, u organizaciji ECAS-a, a u saradnji sa Centrom za građansko obrazovanje iz Crne Gore, Makedonskim centrom za međunarodne odnose iz Makedonije, Evropskim pokretom iz Albanije, Vestom iz BiH i Gradanskim paktom za JIE iz Srbije konferencija "Da li je zaista važno? Monitoring primjene sporazuma o viznim olakšicama".

Ovi sporazumi koje su sa EU potpisale zemlje zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna

I dalje teško do viza

Gora i Srbija) su stupili na snagu 1. januara 2008. godine sa ciljem da olakšaju kontakte građana sa ovog područja i država članica EU, a posebno da određenim kategorijama stanovništva dozvole boravak u Schengen zoni bez suvišnih administrativnih procedura.

Ali, rezultati monitoring koji je sprovodio konzorcijum nevladinih organizacija iz regiona je pokazao da postoje ozbiljni problemi u primjeni ovih sporazuma, kao i da se javljaju velike razlike u načinu na koji pojedine države članice primjenjuju odredbe sporazuma.

Cilj konferencije bio je da inicira debatu o nalazima ovih istraživanja i da predstavi u cijelosti podatke koji su prikupljeni terenskim istraživanjem i višemjesečnim otvorenim linijama za žalbe i komentare građana. Takođe, na konferenciji je bilo riječi o mogućnostima liber-

Crna Gora u EU

U okviru projekta „Komuniciranje EU u Crnoj Gori i komuniciranje Crne Gore u EU“, koji Centar za građansko obrazovanje sprovodi uz podršku Britanske ambasade u Crnoj Gori kroz fond koji opredjeljuje Foreign Office, triaestotčlana delegacija sastavljena od predstavnika državne uprave i nevladinih sektora sektora boravila je u studijskoj posjeti Briselu od 8. do 12. decembra, 2008.

Tokom petodnevног boravka delegacija je imala prilike da posjeti sve najvažnije institucije EU, upozna se sa načinom njihovog funkcionisanja te aktivnostima kojima su posvećene procesu evropskih integracija zemalja zapadnog Balkana.

Delegacija je u Evropskom parlamentu imala sastanak sa **Doris Pak** koja vodi Delegaciju EP za odnose sa zemljama jugoistočne Evrope i **Jelkom Kacinom** koji je izvjestilac za Srbiju, ali i izvjestilac u sjenci za Crnu Goru, u Komitetu za inostrane poslove EP. Posebni sastanci su organizovani sa zvaničnicima Evropske komisije, Savjeta EU, Komiteta regionala, Ekonomskog i socijalnog savjeta tokom kojih je bilo riječi o položaju Crne Gore u procesu evropskih integracija i programima pomoći koje EU nudi zemljama zapadnog Balkana.

Posljednjeg dana posjete, delegacija je imala sastanak sa predstvincima Diplomat Independent organizacije, kao i sa ambasadorkom **Slavicom Milačić**, šeficom Misije Crne Gore pri EU i njenim saradnicima.

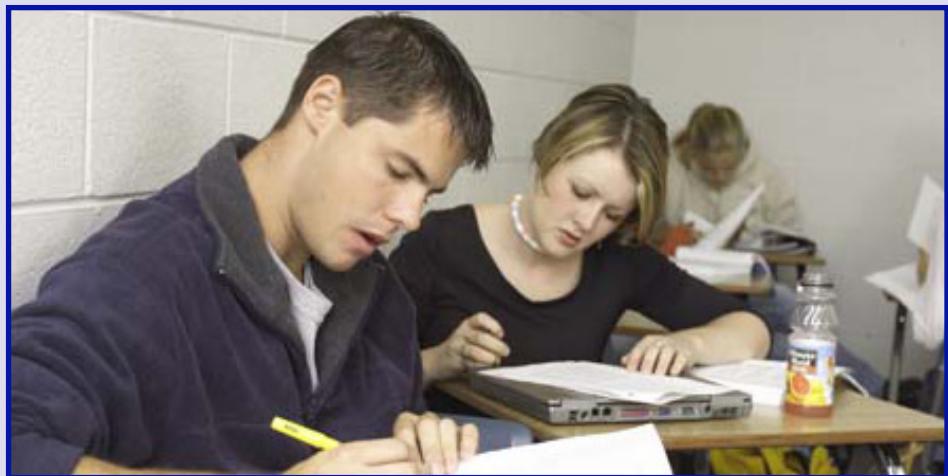
Projekat je jedna u nizu potrebnih intervencija u procesu kvalitativne izgradnje kapaciteta administracije, a njegova dodatna vrijednost se ogleda i u jačanju saradnje između civilnog društva i vladinih službenika što vodi ka integraciji i sektora unutar Crne Gore i punoj iskorijenosti postojećih kapaciteta.

alizacije viznog režima, ulazi Evropske unije i nacionalnih vlada zapadnog Balkana u ovom procesu.

Na konferenciji su učestvovali predstavnici stalnih misija pri EU država članica, kao i država zapadnog Balkana, zvaničnici Evropskog parlamenta i Evropske komisije, kao i aktivisti NVO sektora iz regiona.

Konferenciju je podržala fondacija King Baudouin.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

NEW EUROPE COLLEGE FELLOWSHIPS

(the academic year of 2009–10)

New Europe College – Institute for Advanced Study in Bucharest, Romania – announces the competition for the 2009–10 academic year fellowships.

The program targets young Romanian and international researchers/academics working in the field of humanities and social studies. Applicants must be doctoral students, or hold a Ph.D. title.

Duration of the Fellowship: a) a full academic year (10 months, October through July) or (only for the international Fellows) b) a one-term fellowship (October through February, or March through July).

Location: New Europe College in Bucharest, Romania.

The Fellowship consists of a monthly stipend of 600 Euro (tax free), accommodation, international transportation to and from the home country of the Fellows at the beginning and the end

of the Fellowship, as well as for season holidays. The Fellows who stay for the whole academic year are offered a one-month research trip abroad to an institution of their choice (2,600 Euro for transportation, accommodation, and per diem).

The Fellows are expected to work on their own projects and take part in the scientific events organized by the New Europe College. At the end of their Fellowship, each Fellow is expected to hand in a research paper comprising the results of his/her work over the duration of the Fellowship. The papers will be included in a NEC publication.

Working languages: English, French, and German. A good command of English is desirable.

The deadline (the arrival date, not the mailing date) for the international candidates to submit the application is January 31, 2009. The application form, the instructions for the application and additional information on the New Europe College can be downloaded

from: www.nec.ro

Contact person: Irina Vainovski-Mihai, Program Coordinator, Tel. (+40) 021 307 9910, Fax: (+40) 021 327 0774, E-mail: imihai@nec.ro

CENTRAL EUROPEAN UNIVERSITY SUMMER SCHOOL, BUDAPEST, 2009

Central European University's summer school held between June 8–July 31, 2009 (www.sun.ceu.hu/courses) is an international program in English for graduate students, junior or post-doctoral researchers, faculty and professionals in the social sciences and humanities. It draws its student body of around 500 participants annually from more than 60 countries and its faculty from over 30 countries.

In 2009 the summer school offers 21 high-level, research-oriented, interdisciplinary academic courses as well as workshops on policy issues for professional development, taught by internationally renowned scholars and policy experts (including CEU faculty). Application from all over the world is encouraged. Financial aid is available. More information about the courses and the application process are available at www.sun.ceu.hu/apply and at the relevant course web sites.

The general application deadline is February 16, 2009 (unless specified otherwise on the course web site). Contact: CEU Summer University, 1051 Budapest, Nádor utca 9, Hungary, <http://www.sun.ceu.hu>, e-mail: summeru@ceu.hu, tel: 36 1 327 3811, fax: 36 1 327 3124

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, Neđeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org